

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemana velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld. 40 kr.

V administraciji prejemana velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.
Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnilstvo in ekspedicija v „Katol. Tiskarni“, Vodnikove ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izvenredno nedelje in praznike, ob pol 6 uri popoldne.

Štev. 1.

V Ljubljani, v sredo 2. januarija 1895.

Letnik XXIII

Vabilo na naročbo.

S 1. januarijem pričanja se nova naročba, na katero uljudno vabimo p. n. občinstvo.

„SLOVENEK“

velja za ljubljanske naročnike v administraciji:

Vse leto 12 gld. | Četrt leta 3 gld.

Pol leta 6 „ | Jeden mesec 1 „

Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. na mesec.

Po pošti velja predplačan:

Vse leto 15 gld. | Četrt leta 4 gl. — kr.

Pol leta 8 „ | Jeden mesec 1 „ 40 „

Upravnilstvo „Slovenca“.

Raiffeisenove posojilnice.

Posojilnice po Raiffeisenovem sestavu je imenoval znameniti bavarski socijalog dr. Heim pri socijalnem shodu v Bambergu „izvrsten prašek proti merčesom“ (ein vorzügliches Insektenpulver), namreč proti oderuškim merčesom, ki se dandanes tako bujno razvijajo. Ta namen je tudi pred vsem imel blagi Raiffeisen, ko je nekako pred 44 leti v svojem rodnem mestu ustanovil prvo tako posojilnico. Židovski in krščeni oderuhi so v njegovi domovini ubogo ljudstvo izmolzli skoraj popolnoma in to se ni znalo nikakor pomagati. Raiffeisen je premišljeval, kako bi se žalostne razmere dale izboljšati in pri tem si je postavil kot glavno načelo: Vsi prizadeti morajo zbrati vse svoje moči, da se potem z združenimi silami vržejo proti sovražnikom. Posamniki imajo zase le dele svojega nekdanjega premoženja še ohranjene; a če se jih mnogo spoji, nastane vendar neka mogočna in velika podlaga nadaljnjemu delovanju. V teh razlogih

je ideja neomejenega jamstva. To neomejeno jamstvo, ko je torej vsak zadružnik porok s celim svojim premoženjem, daje dovolj široko in trdno podlago za kredit. Denar se brez skrbi lahko posodi taki zavezi, ker ima v svoti premoženja vseh udov zadostno varstvo. Zadruga dobi lahko potemtakem prve in poglavitne stvari za svoje delovanje, namreč denarja.

Raiffeisen pri tem ni pozabil, da zadruga lahko postajajo sredstva nekaterih bogatinov, ki skušajo z njimi pridobivati si mastnih obrestij. Zato je določil za svoje, da ne sme noben deležnik imeti več nego je eden sam delež in da mora biti ta delež, ki se jedenkrat za vselej izplača, tolik, da ga lahko čim največje število ljudstva zmaguje. Na Nemškem znaša jeden delež 5 do 10 mark. Gledé dobička, ki ga posojilnica donaja, je naglašal Raiffeisen načelo, da se mora porabiti v občno koristne osobito gospodarske namene. Deležniki ne smejo razdeliti letnega dobička med seboj, tedaj ne dobivajo dividende, marveč skrbijo zato, da si napravijo poleg zadostnega rezervnega zaklada še poseben gospodarski zaklad v svojo skupno korist. Dobička je seveda pri teh posojilnicah koncem vsacega leta le malo. Toda kamen do kamna palača, velja tudi v ti zadevi. Imenovana zaklada se sicer ne množi hitro, toda za več let se vendar nabere lepa svota. V osnovi Raiffeisenovih posojilnic je tudi ideja, da morajo te posojilnice, ko se jih nekaj več ustanovi v kaki deželi, napraviti osrednjo zvezo, ki skrbi zato, da se preostavajoči denar nalaga in da se tistim posojilnicam, ki ga jim manjka, posojuje.

Ze iz tega se vidi, da ni jedini namen tem Raiffeisenovim posojilnicam posojati denarja, marveč še prav posebno se naglašajo, naj zadružniki v gospodarskem oziru vzajemno delujejo. Skupno naj si naročajo, česar potrebujejo, skupno naj prodajajo, kar imajo za prodaj, zboljšujejo naj zemljo, kupujejo zadolžena posestva in jih lastnikom ali drugim poštenim možem proti letnemu vračevanju izročajo,

ustanovljajo naj si konsumna ali gospodarska društva itd. sploh naj jim navdaje čut vzajemnosti, temeljujoč v krščanski ljubezni do bližnjega.

Pa se more doseči namen, je neobhodno potrebno, da so posojilnice ustanovljene za manjše omejene okoliše, najboljše po farah ali občinah. Raiffeisen pravi v svoji knjižici „Anleitung zur Gründung und Leitung der Raiffeisen Cassen“, da je najboljše, če se za 1200 do 2000 duš ustanovi po jedna. Tako se ljudje med seboj dobro poznajo, velikrat se sestajajo in etična povzdiga ljudstva, ki jim je prvi namen, se lažje doseže.

Varnost je v tem slučaju tudi čim največja. Ravnateljstvo (pri obnem zboru zbranih 5—10 oseb), katerega vsak član tudi jamči s celim svojim premoženjem, natančno pozna vsacega prosilca, ve njegove razmere in tudi, koliko mu je zaupati. Obroki, v katerih naj se posojilo vrača, se natančno lahko prilagodi gospodarskim razmeram znanega prosilca. Posojilo ne meri samo na to, da bi se z njim ugodilo prošnji kakega človeka in se denar varno naložil, marveč daje se po izpoznanih potrebah njegovih. Zato je pa tudi npravi vpliv k pridnosti, varčnosti, previdnosti sam po sebi združen s takim postopanjem.

Ravnateljstvo vpravlja brezplačno svoje posle, plačila pričakuje le pri Bogu za izkazana dejanja ljubezni do bližnjega. Samo uradnemu voditelju ali blagajniku se določi kaka majhna nagrada. Po načelih Raiffeisenovih je najbolj želeli, da se vsi vplivni možje, osobito duhovniki, kar naravnost povdarja, posvetijo delu pri taci posojilnicah. Ustanovitve ne dela nobenih težav; knjigovodstvo in sploh celo poslovanje je lahko. Potreba njihova se pa kaže povsod. Toliko niso nikjer ljudje založeni z denarjem, da bi posamnikom za nekaj časa manjših ali večjih svot ne bilo treba prositi na posodo. Poleg tega se v taci posojilnicah sprejemajo tudi prav majhni zneski, da se obrestonosno nalože. Deklam, hlapcem,

LISTEK

Božični prazniki.

Spisal Janko Barle.

(Konec.)

Počasi in veličanstveno spušča se onega večera mrak na mater zemljo, in kaj ne bi, saj je to najlepši večer v celem letu — sveti večer. Zvonovi zvoné večerno pozdravljenje in njih glas tako milo odmeva po sneženem polju v vsako hišo, kjer ga že težko pričakujejo bišni prebivalci. Ko se začuje zvon, odpotijo se vsi, moleč rožni venec in pokadé in poškrpé vse sobe; shrambe, hlev in druga poslopja, proséč božjega blagoslova od Onega, od katerega pride vsak blagoslov. Ko se zopet povrnejo, zasvetle lučke pri jasicah in oglasi se prva božična pesem, a kjer je božično drevesce, prinese tedaj Jezušček svoje darove. Koliko veselja, koliko vzklikov! In kdo se ne bi veselil svetemu večeru!

Vse je tako nekako slovesno in praznično, nikomur se ne poljubi spati in kdo bi spal na ta večer. Saj pojde vendar vsak, kdor more, k polnočnici pozdravit novorojenega kralja. Ali kaj ura se

tako počasi pomika naprej. Da bi le že skoraj zazvonilo k polnočni službi božji!

Kaj ne zvoní? Da, da, vabi v cerkev. Čudno res, na ta večer ima zvon tako nekako zvonek glas, kot da je srebrn. Ej, vesela erca ga poslušajo, zato tako priazno zvoní. Zunaj se pokazujejo lučke, jedna, dve, vedno jih je več in prihajajo vedno bližje. To si svetijo ljudje iz bližnjih vasij, kateri gredo k polnočnici. Hiše ob cerkvi se polnijo, razgovori so glasnejši, a vse je zadovoljno in težko pričakuje, da zazvoni skupaj z vsemi zvonovi. In res, v zvoniku se oglasi pritrkavanje, topiči zagrmé, cerkev se polni, orglje zabučé — polnočnica se je začela. Koliko vročih vzdihov se vzdiguje z veselimi božičnimi pesemcami proti nebu. Pri polnočnici se najbolj razume pesem, katero se peli angeljci nad betlehemskim hlevom: „Slave Bogu na višavi in mir ljudem na zemlji, kateri so dobre volje!“ Oni, kateri je prinesel mir na svet, prinesel ga je tudi v človeško srce, katero njemu verno služi.

Nekaj posebnega so božične pesemce, ker niso nobene pesemce tako človeškemu srcu prirasle, kakor baš te. Seveda se je tudi med te pesemce zatrosilo mnogo posvetnega, posebno v napevih. Vsak se še dobro spominja, kaj se je že vse pelo pri nas o Bo-

žiču. Dobro, da smo tudi v tem napredovali. Pri drugih narodih tudi ni nič bolje bilo. Pri Hrvatih bil je običajen: duduš, bolj na narodno skrojena poskečnica, pri Čehih so prihajali v cerkev celó pastirji z dolgimi piščalkami in med mašo piskali. Človeško srce polno veselja, zamenilo je prav lahko duhovno s posvetnim in tako so nastali mnogovrstni napevi božičnih pesem, kateri, če so bili bolj okrogli, raje so se poslušali. Hvala Bogu, sedaj nam ne manjka prelepih v cerkvenem duhu zloženih božičnih pesemc.

Po nekaterih krajih imajo v cerkvi tudi jaslice. Tudi to ni nič napačnega, če so jaslice res dostojne za ono sveto mesto, kjer so postavljene. Dobro se še spominjam jaslí, katere sem videl nekje na Slovenskem. Cerkovnik bil je ob jednom kolar in iztesal je detešče, katero bi imelo predstavljati Jezusa, kakor tudi sv. Jožefa in Marijo in vse to skupaj z voličkom in osličkom postavil gori na žrtvenik. Volja je bila vsekakor dobra, ali si lahko mislite, kako je ta kolar izvršil to svoje delo, opisati se to tako ne bi dalo.

Ravno sem se domislil tudi onega, kar mi je pripovedoval starejši župnik, da se mu je pripetilo za njegovega kapelanovanja. Prišel je za kapelana

pom. čnikom, itd. je tako mogoče prav z malimi privarčki prihraniti si sčasoma kaj denarja.

Se nekaj moramo posebej opomniti. Velika socialna neprilika je v tem, da sedanja gospodarska uredba tirja ogromno žrtev kmečkega prebivalstva na deželi za — mesta. Dajati morajo deželani ljudi in denarja; in ne denar ne ljudje se ne vračajo! Ljudje pač prihajajo nazaj v rodne vasi, a samo, ko so jim mesta ugrabila zadnjo trobico sil — v svoje rodne občine živeti na — ubogih sorojakov troške. Dobičke imajo mesta, ki naraščajo in se bogatijo, dežela pa plačuje, jih vzdržuje in — ubožava. Zato morajo ravno kmetje in mali obrtniki z dežele po svojih močeh zaježiti ta tok in kar se da si ohraniti doma. Dosedaj so bile do mala vse hranilnice in posojilnice v mestih; denar in dobiček pri posojevanju sta šla pri vseh tistih z doma, ki so vlagali in ki so iskali posode. V tem smislu tudi pomorejo R. posojilnice, ker osredotočijo vse gospodarske sile nekega kraja, da si skupno pomagajo na noge in da ves dobiček ostane doma.

Iz tega se jasno vidi, da imajo R. posojilnice, vzgojeven — nraven značaj in da so v resnici najboljši začetek za organizacijo kmečkega stanu. Potrebo takega denarnega zavoda je lahko uvideti; saj se govori o denarju in tu so ušesa odprta. Vspehi se pokažejo kmalu in deležnikom se podaja torej tem trdneje upanje v lastne moči. Pri R. posojilnicah se kmalu lahko oživi gospodarske zadruge in z njimi — nov, krepak, duševno in gmotno zdrav kmečki rod!

Razprava o mažarskem jeziku v hrvatskem saboru.

Iz Zagreba, 29. decembra.

Tudi v letošnjem zasedanju hrvatskega sabora se je našel „narodni“ poslanec, ki je zagovarjal učenje mažarskega jezika na naših srednjih šolah. Lani je to vprašanje spravil na dan poslanec Milekić. Vladna stranka mu ni na njegov predlog nič odgovorila v saboru, pač pa so začeli razmišljati o tem pri vladi, ne bi li zares dobro bilo, da se že enkrat začne z učenjem „državnega jezika“ iztočne državne polovice. Kakor je v zapadnej polovici nemščina faktično državni jezik ter se zahteva od vsakega činovnika znanje njegovo, če tudi ga državni sabor še dozdej ni za takega proglasil, tako naj bo tudi v iztočnej polovici mažarski jezik državni celo na Hrvatskem, četudi se to protivi jasnej postavi, po kateri je na Hrvatskem v vseh državnih strokah edini hrvatski jezik uradni. Kaj je današnjim mogotcem mar postava, če to ne gre njim v prilog. Mažari hočejo, da se njihov jezik razširi po vseh deželah ogerske krone in da imajo povsodi oni prednost pred drugimi narodi. Kaj takega morejo pa tem laglje izvesti, ker se jim narodnosti na Ogerskem ne morejo protiviti, Hrvati pa v kljub jaki obrambi, ki jo imajo v nagodbenej postavi, redom popuščajo.

Želji mažarske, pa tudi brez dvombe hrvatske vlade je zadovoljil poslanec narodne stranke Gjurmović s svojim predlogom, da naj se uvede na naših srednjih šolah mažarski jezik kot obligaten

jezik, češ da je znanje tega jezika potrebno iz praktičnih razlogov pogledom na železniško, brzojavno, in poštno službo. Po trditvi poslančevej dobivajo zdaj najbolje službe pri teh strokah Mažari ne pa Hrvati, ker ne znajo mažarskega jezika. Ali pri tej priložnosti ne omenja omenjeni poslanec z nobeno besedo nagodbene postave glede porabe hrvatskega jezika na Hrvatskem, premda mu je drugače nagodba vedno na jeziku. Čudno je pa najbolje, da se je o tej zadevi izjavil tudi predstojnik za bogočastje v prilog mažarskemu jeziku, češ da to učenje zahteva že naš državnopravni položaj z Ogersko. To pa ni v nobenem pogledu resnična trditev, kajti državnopravni položaj je točno označen v nagodbi od 1868 in tam se ne govori nikjer o mažarskem jeziku na Hrvatskem, marveč čisto protivno le o izključnej porabi hrvatskega jezika. Ko bi hotela tedaj današnja vlada dovoliti porabo mažarskega jezika na Hrvatskem, pregrešila bi se proti ustavi in čakala bi jo pravedna obtožba radi tega. Poslanec Gjurmović je bil s svojimi dokazi o potrebi mažarskega jezika srečnejši, nego vladni nastopnik, kajti on zagovarja znanje le iz praktičnih razlogov, vladni zastopnik pa iz državnopravnih, kar je pa prav nevarna stvar za Hrvate.

Med tem pa se je predstojnik za bogočastje izjavil, da se bode mogel naučiti tudi mažarskega jezika na naših srednjih šolah, kdor bode hotel, silil pa se ne bode nikdo, ker učenje bode obligatno samo za onega, ki se bode vpisal.

V saboru so se celo neki govorniki vladne stranke precej sumljivo izražali o tej zadevi, kajti nobenemu ne gre kaj takega od srca, kar je v narodu omraženo, pa po naših postavah tudi nepotrebno. Čemu mučiti našo mladež z učenjem novega jezika, saj se jih že tako dosti uči, pa da je to kak svetski jezik, od katerega bi imel dotični korist, kar pa mažarski ni nikdar bil in biti ne more. Zakaj bi ravno Slovan moral biti podlaga tujčevi peti, zakaj se pa Mažari ne uče slovanščine, katero bolj potrebujejo, nego Slovani mažarsčine? Kaj poslanci narodne stranke ne vedo, da se je radi mažarskega jezika provalila že kri, in ne bi mogli svojim vernim zaveznikom na lep način predočiti, da kaj takega le duhove vznemirja, ker se zahteva kaj tako nepostavnega. Ali takih junakov nimamo v narodnej stranki, pač pa le preveč plašljivcev, kar je zopet pokazal s svojim govorom uskok dr. Pliverić, ki je omenjal interpelacijo dr. Franka o mažarskem jeziku na naših železnicah, da je nemogoče kaj takega izvesti, kar dr. Frank zahteva, namreč da se v enem letu odstranijo vsi činovniki s Hrvatskega, ki se niso naučili hrvatski.

Frankova interpelacija je popolnoma opravdana in osnovana na postavi, ali plašljivi dr. Pliverić, ki je poprej vedno zagovarjal samostalnost kraljevine hrvatske, pripoveduje zdaj v saboru, kako smo slabi in da se ne smemo protiviti na ta način Mažarom, ker bi se nam moglo še huje goditi. S takimi poslanci, kakoršen je dr. Pliverić in večidel njegovih somišljenikov, morala bi Hrvatska zares tako oslabeti, da se ne bi mogla nikomur več protiviti. Ali na vso srečo ni še vsa Hrvatska v taboru teh ljudij in če Bog da, bode je čim dalje manje, kajti narod

Da je na božični dan vse praznično, se samo po sebi razume. Vsaka družinica slavi v svoji hiši rojstvo Gospodovo, drugam se ne hodi. Božične pesmice glasé se doma in v cerkvi, vsem sije veselje na obrazu. Praznik sv. Štefana proslavi se kot Božič, obiskujejo se prijatelji, kot tudi na dan sv. Janeza. Seveda da prijatelji ne pozabijo pokusiti Šentjanževca. Tepeškanje dela veliko veselje mladim pa tudi starim ljudem, saj so oni udarci iz šale in ne bolé niti jednega niti drugega. Res niso oni dnevi po Božiču zapovedani prazniki, vendar praznujejo se skoraj tako, kot da bi bili. Dela ni, kaj malega se že stori in tako trajajo božični prazniki precej dolgo. Starega leta dan nas res nekoliko razžalosti, ker hočeš, nočeš, moraš si priznati, da smo zopet leto dni starejši in za leto dni bližje groba. Zato nas pa novo leto navduši z novimi nadami, da pozabimo bridkosti in trpljenje preteklega leta. Bodočnost nam je prikrita z gostim zagrinjalom, kdo vé, kaj nam prinese? Jaz vsaj sebi najbolje želim, a tako tudi vam, dragi čitatelji. Bilo vam novo leto srečno in veselo! Prineslo naj bi vsem skupaj zdravje, zadovoljstvo in pokoj srca, kar največ velja. V tem pomagaj nas Bog!

že dobro sprevida, da ga ti njegovi navidezni prijatelji ne morejo osrečiti, če tudi jim je govor sama priljubljenost nasproti njihovim volilecem.

Da vsa ta zadeva o mažarskem jeziku tudi narodni (vladni) stranki ni ravno po volji, razvidno je iz tega, da predloga ni hotel staviti noben Hrvat, nego se je za to našel Srb, lani Milekić, letos pa Gjurmović. To so tedaj ljudje, ki se dadó porabiti tudi v take protinarodne svrhe, kar jim gotovo ni čast, marveč na sramoto. Srbi se radi bratijo z Mažari, kar dokazuje tudi zadnji poset gledališčnih igralcev iz Belgrada v Budimpešti. ali to prijateljstvo ne more biti nikdar na korist, dokler bodo Mažari gledali, da nadvladajo Slované, mesto da z njimi živi v prijateljstvu. Kdor pa drugemu jamo koplje, pade sam v njo.

Politični pregled.

V Ljubljani, 2. januarja.

Nova okrajna glavarstva. Letošnje leto se osnuje v šestih kronovinah deset do dvanajst novih okrajnih glavarstev, ker so sedanja okrajna glavarstva prevelika posebno, kjer so neugodne prometne razmere, kakor so posebno v planinskih deželah. Osnova teh novih okrajnih glavarstev bode stala 200.000 gld. Osnujejo se baje na Češkem, Koroškem, Kranjskem, Tirolskem, v Galiciji in Dalmaciji. Na Kranjskem pač dobimo le jedno samo novo okrajno glavarstvo. Največ se jih pa dovoli Galiciji, na katero se posebno ozira pri vsaki priliki vlada.

Khuen Hedervary bode najbrž bodoči ogerski ministerski predsednik. Bauffy nima zaupanja pri kroni, ker je ravno tako kakor Wekerle preveč zavezan s skrajno levico. Ban bode baje vzel več ministrov iz sedanjega ministerstva. Še nerešeni proticerkveni predlogi se najbrž opustita.

Bolgarsko narodno sobranje je s pritrdjenjem učenega ministra Veličkova znatno povečala učni budget. Pri proračunih drugih ministerstev je sebranje nekoliko ponižalo dotične postavke. Razprave v sebranju so bile večkrat burne. Opozicija pa vendar ni nikdar preseгла 52 glasov. Sebranje je dovolilo občno pomiloščenje za politične zločince, izvemši ministre, ki so od 1883. l. v svoji službi nepostavno ravnali, in pa vojaške načelnike, ki so se udeležili odpeljave kneza Aleksandra. Pomiloščena bodeta tudi Karavelov in Cankov, ker se kot ministra nista ničesa zakrivila. V kratkem torej te dva moža vstopita v javno življenje. Vlada priporoča, da se mestu Sredecu dovoli pol milijona državne podpore, ker bi sicer moralo napraviti bankrot.

Preganjanje Rumunov na Ogerskem. V Temešvaru je bila obravnava proti vredniku časopisa „Dreptatea“ zaradi 21 člankov. Ta rumunski list se je zagrešil hujskanje proti mažarski narodnosti, oblastvom in ustavi. Porotniki, samo pristni Mažari, so jednoglasno potrdili vsa vprašanja in obsojen je bil vrednik v 130dnevno ječo in 1500 gld. globe. Te vedne obsodbe rumunskih listov imajo očividni namen, podkopati vse rumunsko časopisje. Vse drugače se pa godi mažarskim listom. Naj še tako zabavljajo proti Slovanom in Rumunom, nikdar se še ni zgodilo, da bi bil kateri tožen zaradi hujskanja proti neki narodnosti.

Volitev v Lüttichu. V nedeljo je v Lüttichu bila ožja volitev za jednega poslanca. Izvoljen je socialist Smeets s 63.291 glasovi. Katoliški kandidat je dobil 55.510 glasov. Zmerni liberalci so brez izjeme volili katoliškega kandidata, kar je gotovo veselo znamenje. Upati je tudi, da katoliki pridobé s pomočjo zmernih liberalcev jeden mandat v Thuinu, katerega je dosedaj imel liberalci Cambier, kateri je pa umrl. Socialisti zahtevajo, da se jim, izpraznjeni mandat prepusti, ker so pri občnih volitvah bili pri ožji volitvi s svojimi glasovi liberalcu pripomogli do zmage. Brez socialistov pa liberalci nimajo nobenega upanja, da bi pri dopolnilni volitvi zmagali, socialista pa zmerni liberalci nikakor ne marajo za poslanca in se zatorej mej njimi že deluje na to, da bi volili katoliškega kandidata. Tako se bodo polagoma zmerne stranke zjediniile proti socializmu, ki postaja v Belgiji že resna nevarnost.

Odstavljen guverner. V Parizu so preiskovali pri nekem časnikarju in dobili papirje generalnega guvernerja indokitajskega, iz katerih je jasno, da je indokitajski guverner Lanessan izdajal uradne tajnosti. Vlada je takoj sklenila, Lanessana odstaviti in mu je to brzojavno naznanila. Ob jednem je pa imenovala generalnim guvernerjem dr-

v pokrajinsko mesto, katero ima lepo zgodovino, ali o katerem povem le toliko, da ni na Slovenskem, nego nekje drugje. Ondi so imeli tudi jaslice na žrtveniku. Ono detešče, katero je ležalo v jaslicah in predstavljalo Jezusa, bilo je navezano na vrstico zadaj za žrtvenikom. Bil je pa takov običaj, da je cerkovnik, ko je duhoven pri polnočnici zapel „Gloria“, potegnil za ono vrstico in tedaj je detešče, katero je bilo iz kavčuka, zaplakalo. Potem še le so se oglasile orglje. Ko je kapelan za to zvedel, dejal je cerkovniku, da to opusti. Vendar cerkovnik se je branil in se pozval na meščane, rekoč, da bi bila to velikanska zamera, ker so oni pričakovali to z velikim veseljem. Popustil je kapelan za tedaj, ker je malo poprej še le nastopil ondi svojo službo, ali si je to zapomnil za prihodnje leto. Cerkovniku ni rekel nič, a ko je on privezal po običaju zopet vrstico okrog deteta, šel je kapelan gori, odvezal vrstico in jo privezal okrog jednega žebja. Ko je potem pri polnočnici zapel kapelan „Gloria“, šel je cerkovnik k vrstici, vlekel je, vlekel, ali zaman. Orgljavec je z narodom nekoliko časa čakal, a ko ni bilo nič čuti, zaigral je in oglasila se je pesem: „Svim na zemlji mir veselje“ itd. Tako jih je splačal kapelan in jih odučil te nespodobne razvade.

žavnega svetnika Rousseau-a. Kaj natančnega se pa ne poroča, kaj je Lanesau izdal in se tudi ne vé, če se začne kaka preiskava proti njemu, kateri bi se seveda lahko odtegnil. Po Božiču, kadar se zopet snideta zbornici, bode pač kak poslanec vlado o tej stvari interpeloval. Morda tedaj da vlada kaka pojasnila.

Razgled po slovanskem svetu.
„Hrvatski salon“.

Iz Zagreba 27. decembra.

Za božične praznike so pripravili hrvatski umetniki Zagrebčanom prav lepo zabavo. Priredila se je namreč v palači jugoslavenske akademije izložba umetnin hrvatskih slikarjev in kiparjev. Bilo je v vsem izloženo do 50 predmetov, med katerimi so nekateri pobudili občno pozornost nabrženega občinstva, kajti mnogi še sanjal ni, da se je pri nas domača umetnost v kratkem času tako lepo razvila. A kaj bi še bilo, da imamo mecenov, kakor jih imajo drugi narodi, ali ko bi se vsaj naši premožnejši sloji ozirali bolj na domače umetnike, a ne na tuje. Mora se priznati, da poleg škofa Strossmayerja naša domača vlada največ izdaje za umetna dela, kajti ona podpira z velikimi štipendijami mlade umetnike, od drugih pa nabavlja umetnine za ures domačih javnih zgradb, kot za palačo bogočastja in nastave in za novo gledališče. Na ta način so se začele lepe umetnosti pri nas tako lepo razvijati.

Med umetninami stoje na prvem mestu dela genijalnega slikarja Bukovca. Ta slikar je v istini neizcrpljiv v svojih idejah, kakor redko kateri umetnik. To dokazuje njegova veličanstvena slika »Sanje pesnikove«, kakoršne v novjšem času ni bilo videti v nobenem »salonu«. Pesnik Gundulić leži na morskem bregu ter sanja, zroč v valove, svojega »Osmana«, na pol v meglo zavite hité podobe in dogodki »Osmana« mimo pesnika, kateremu podaje muza lavorvenec. Vso to težko nalogo izvršil je Bukovac prekrasno: Vse podobe so realistično zamišljene in plastično izvedene, razvrstitev in lahke boje so čudovito lepe. Ta krasna slika ostane v zemlji, kupil jo je namreč škof Strossmayer za galerijo slik. Iste prednosti pogledom na razvrstitev oseb in na krasne boje je druga velika slika Bukovčeva »apoteoza pesnikov«. Slika spominja malo na način Matejkovega slikanja, ali so boje mnogo laglje nego na Matejkovih slikah. Slika predstavlja hrvatske pesnike od Gundulićeve dobe do danes — in sicer v nošnjah dotičnega časa — kako sedé v poslopju kneževе palače ter prisostvujejo predstavi »Duple pravke«. Prizor predstavlja, kako je satir vplnil na ozračje. Karakteristiki lic in držanja nima para. Poraj na balkonu stojita Bukovac in Čikos s svojim ženama, zdolej pa profesor Budmani popolnoma zadet. Delo je naročeno za palačo bogočastja.

Dalje nahajamo v tej razstavi tudi portret bana grofa Khuen-Hedervarija v krasnem okviru od kiparja Löwya. Ban je v magnatske obleki izvrstno zadet. Prav mil je portret žene Bukovčeve, ki drži v naročji malo dete, naslonjeno na prsi. Brez dvojbe je to ena najlepših slik našega genijalnega slikarja, ki zna osebo tako točno zadeti in tako živo in naravno naslikati, da se temu ne more nikdo dosti načuditi. Ravno isto se more reči o portretu gospe Šlajmer-Vidnić z njeno deco, ter o portretu dr. Solarja, vse tako naravno, kakor da jih vidiš žive pred seboj. Razun teh slik se nahajajo od njega še toaleta Grkinje, »Nedolnost«, »Diablotin«, lastni portret in »Trenutek radosti«. Iz vsega se vidi, kako ploden je naš slikar in kako lepa bodočnost ga čaka, ako ga bodo Hrvati tudi gmotno podpirali.

Slikar Čikos se je pojavil tudi z lepimi proizvodi. Posebno karakterističen in korenit je portret pomorskega kapetana Kollarja in pa krasna študija glava zamorca. Lepe nade je pobudil tudi mladi slikar Ivaković s svojo študijo, sliko »Smrt Petra Svačića«, kako hrvatska vila joka nad mrtvim truplom. (Peter Svačić je bil namreč zadnji hrvatski kralj iz narodne dinastije.) Prav dobro je zadel svojega strica kanonika Ivakovića. Tišov je izložil nekoliko prav lepih svojih študij, posebno glave, med njimi »coquetto«, skico »Nastava« za odel bogočastja in ravno tako skico za »Bogoštovje«. Crncić se je posebno izkazal s svojo sliko »Kraj iz Like« in »Zimski rad«

(kmet ruži kuruzo ter se drži čisto fatalistično). Kovačević je izložil sliko svojega očeta, ki je čisto slična fotografiji; Hochattlinger portret svoje žene in portret šolskega nadzornika Jelovška ter sliko »Spomlad«; Auer krasen ženski portret, krajevno sliko »Večer« in lepo slikano glavo. Temenova slika »San Josipovca« predstavlja čisto naravno lepo okolico Zagreba; A. Alexander portret gospe in prav realistično slikano krajevno sliko »Seljačka kuća«; Mašić prav dobro pomorsko študijo »Mir na moru«; Bauer študijo glava in manj vredno sliko »Na morskej obali«; Sitzer marljivo izdelano sliko »Natur mortua«. Posebno lepi sta dve sliki slikarja Filipa, ki predstavljajo prizor »posle plesa«.

Manje po številu, ali za to vsa dobra dela, se je izložilo iz kiparstva. Pred vsemi se odlikuje mojster Rendić z relifom Gundulićevega spomenika v Dubrovniku, kakor tudi z njegovim doprsjem pesnika Sundečića in še z nekim drugim prav karakterističnim doprsjem; posebno krasen je relief »Proslava kralja Ladislava Poljskega«. Franges je izložil krasen broncerelief »Medicina«, potem »Atleta« in »sv. Dominika«, vse za odel bogočastja. Razun tega se nahaja v izložbi še nekaj manjih ali prav lepih predmetov kiparskih in slikarskih za dvorano bogočastja.

To je prvi hrvatski salon. Kdo bi se nadjal, da se more v tako malem narodu nahajati toliko umetnikov, ki bi v enem letu dogotovili toliko krasnih umotvorov. Vidi se tudi iz tega dogodka, kako nadarjen je naš narod, ki treba le gmotne podpore, in v kratkem bode nadkrilil svoje sosede. Letošnje prostorijske v akademiji so bile že skoraj preozke za vsa dela izložiteljev. Kaj bo pa prihodnje leto? Treba bo poskrbeti za posebno zgradbo, kjer se bodo shajali naši umetniki in prirejevali svoje izložbe. Nadjamo se, da bode sedanji predstojnik bogočastja kot velik prijatelj umetnosti, poskrbel tudi za umetnike ter jim postavil zgradbo pravi »umetniški dom«, katerega Zagreb zares pogreša. Tako glasovit slikar, kakor je naš Bukovac, more osnovati v Zagrebu slikarsko šolo za ves slovanski jug. Naš beli Zagreb naj postane zares Atena ne samo znanosti nego tudi umetnosti čim preje, a to se mora zgoditi v kratkem času, ako se v gmotnem pogledu žrtvuje toliko za umetnost, kolikor zares zaslužijo naši umetniki.

Slovstvo.
Družba sv. Mohorja v ljubljanski škofiji.
(Dalje.)

Podnormalno število.				
St.	Fare	leta 1894	1893	
		%	%	
153. Budanje		4.8	3.5	
154. Št. Jurje pri Šmariji		4.8	2.8	
155. Krka		4.8	4.8	
156. Polšnik		4.8	1.3	
157. Col		4.7	3.9	
158. Duplje		4.7	3.8	
159. Holmec		4.7	4.2	
160. Podkraj		4.7	4.0	
161. Slavina		4.7	4.3	
162. Tržič		4.7	4.4	
163. Zlato polje		4.7	3.1	
164. Bagunje na Gorenjskem		4.6	5.8	
165. Borovnica		4.6	3.6	
166. Dobruče		4.6	4.8	
167. Dobrova		4.6	4.6	
168. Spodnji Tuhinj		4.6	4.3	
169. Studenec		4.6	3.8	
170. Šenčur pri Kranju		4.6	4.1	
171. Turjak		4.6	4.1	
172. Cirknica		4.5	4.0	
173. Bloke		4.5	4.9	
174. Št. Jurij pod Kumom		4.5	4.9	
175. Logatec		4.5	3.9	
176. Št. Lorenč		4.5	4.8	
177. Moravče		4.5	4.3	
178. Pače		4.5	5.3	
179. Šmarje		4.5	3.6	
180. Valta vas		4.5	4.5	
181. Zatičina		4.5	2.5	
182. Kropa		4.4	3.9	
183. Adlešiče		4.3	3.4	
184. Ihan		4.3	4.3	
185. Zagradec		4.3	4.8	
186. Studeno		4.2	3.9	
187. Sv. Duh		4.2	2.3	
188. Št. Peterska v Ljubljani		4.2	3.7	

St.	Fare	leta 1894	1893
		%	%
189. Šmihel pri Novem mestu		4.2	4.1
190. Sv. Trojica pri Mokronogu		4.2	4.2
191. Hrenovice		4.1	3.7
192. Št. Vid pri Vipavi		4.1	3.8
193. Dole pri Litiji		4.0	3.6
194. Goče		4.0	3.5
195. Ljubno		4.0	3.9
196. Mirna peč		4.0	4.0
197. Nevlje		4.0	4.3
198. Planina pri Cirknici		4.0	4.0
199. Prežganj		4.0	3.5
200. Brezovica		3.9	3.6
201. Šmartno pri Litiji		3.9	3.8
202. Vrhpolje pri Moravčah		3.9	4.4
203. Cerklje na Dolenjskem		3.7	1.8
204. Javor pri Šmariji		3.7	2.3
205. Mirna		3.7	2.4
206. Polhovgradec		3.7	2.6
207. Radeče pri Zidanem mostu		3.7	3.4
208. Sava		3.7	3.2
209. Semič		3.7	2.3
210. Žužemberk		3.7	3.4
211. Čatež pri Leskovcu		3.6	2.3
212. Sv. Križ pri Litiji		3.6	1.9
213. Sv. Trojica pri Cirknici		3.6	3.5
214. Cerklje na Gorenjskem		3.5	2.6
215. Harije		3.5	2.7
216. Št. Janž		3.5	2.6
217. Leskovec na Dolenjskem		3.5	2.3
218. Stari trg pri Ložu		3.5	3.3
219. Velika Dolina		3.5	2.0
220. Vrabče		3.5	2.4
221. Čatež pri Trebnjem		3.4	6.7
222. Ribnica		3.4	3.3
223. Vinica		3.4	3.2
224. Crnomelj		3.3	2.3
225. Janče		3.3	3.1
226. Mengeš		3.3	2.9
227. Vače		3.3	3.2
228. Vrh pri Idriji		3.3	3.0
229. Krašnja		3.2	3.3
230. Kresnice		3.2	3.1
131. Metlika		3.2	3.1
232. Unec		3.2	3.7
233. Zagorje pri Savi		3.2	2.7
234. Dolenja vas		3.1	3.1
235. Loški potok		3.1	3.4
236. Ambrus		3.0	2.7
237. Brusnice		3.0	2.7
238. Bučka		3.0	2.6
239. Sv. Helena		3.0	2.6
240. Št. Jernej		3.0	2.5
241. Kostanjevica		3.0	2.4
242. Podzemelj		3.0	3.0
243. Prečina		3.0	2.1
244. Stranje		3.0	2.8
245. Dobropolje		2.9	2.6
246. Gojzd		2.9	2.3
247. Škocjan pri Dobravi		2.9	2.5
248. Šmarjeta		2.9	2.3
249. Št. Vid pri Cirknici		2.9	3.2
250. Št. Jakob pri Savi		2.8	3.2
251. Nadanje selo		2.8	2.5
252. Št. Peter pri Novem Mestu		2.8	2.4
253. Rob		2.8	3.0
254. Leskovica pri Loki		2.7	3.3
255. Št. Rupert		2.7	2.5
256. Sodražica		2.7	2.5
257. Stopiče		2.7	1.7
258. Želimlje		2.7	1.5
259. Grahovo		2.6	2.3
260. Košana		2.6	1.5
261. Mokronog		2.6	2.2
262. Trebelno		2.6	1.9
263. Senožeče		2.5	3.0
264. Spitalč		2.5	2.3
265. Fara pri Kostelju		2.3	1.8
266. Hinje		2.3	2.5
267. Toplice		2.3	2.2
268. Ig		2.2	2.9
269. Knežak		2.2	1.5
270. Križevo pri Kostanjevici		2.2	1.3
271. Podgrad		2.2	2.0
272. Trnovo		2.2	1.7
273. Vreme		2.2	2.1
274. Baka		2.1	1.1
275. Prem		2.0	2.6
276. Draga		1.9	1.6
277. Preserje		1.8	1.8

278. Suhor	1-8	1-9
279. Kopanj	1-7	1-9
280. Vrh pri Vinici	1-7	1-5
281. Zagorje na Notranjskem	1-6	1-5
282. Stari trg pri Poljanah	1-5	1-4
283. Smihel pri Žužemberku	1-5	1-9
284. Trnje	1-5	2-0
285. Preloka	1-4	1-4
286. Rakitna	1-4	1-7
287. Banjaloka	1-0	2-0
288. Dragatuš	0-5	0-0
289. Gora pri Idriji	0-0	0-0
290. Postenje	0-0	0-0

(Dalje sledi)

Šolstvo.

Nagrada za verouk.

Tajiti se ne da, da se je v vsej obširni Avstriji, in še posebej v naši ožji domovini za šolo več storilo v zadnjih dveh desetletjih, nego prej v celem polstoletju. Dosledno namnožilo se je na tem polju pa tudi delo, ki zahteva vedno več učnih močij. Ne more biti drugače, kakor da se je tudi dušnim pastirjem delo v šoli pomnožilo toliko bolj, kolikor bolj se je vže več let semkaj pomanjšalo njih število. Med bremenji, koje imamo radi pomanjkanja duhovnov, ostali prenašati podojeno, ni najmanjše ravno šolsko breme. Na dan po 2 do 3 ure poučevati na navadni vže trirazredni ljudski šoli, ni nič posebno redkega.

Le pravično je tedaj, da je državni zbor uvaževaje toliko pomnoženo delo v dušnem pastirstvu, sklenil v tej zadevi posebno postavo — z dne 17. junija 1888, drž. zak. št. 99, — določujočo oskrbovanje in plačilo za verski uk po javnih ljudskih šolah — prepuščevaje podrobna določila zastopom posameznih dežel. In tako smo dobili vže leto potem i deželno postavo, z dne 5. decembra 1889, št. 22 dež. zak. — V § 7 določa se, da nagrade za verski pouk izmeri za vsak slučaj posebej deželno šolsko oblastvo po posebnem merilu, dogovorjenem z deželnim odborom.

Visoki c. kr. dež. šolski svet je vsled tega z odlokom z dne 26. novembra 1891, št. 2629, res določil tako merilo za deljenje nagrad za verouk. To merilo je posebna kategorija šol, to je baš štirirazrednica, na koji se ima pričeti z nagrado 80 for. na leto. Ako je štiri- ali večrazrednica s paralelkami ali dekliskimi oddelki, nagradi se poleg tega še vsaka redna tedenska ura se 10 for. na leto. Iz tega se vidi, da 80 for. nagrade gre na navadni štirirazrednici brez paralel in brez dekliskih oddelkov, toraj vsled učnih črtežev nauč. ministr. z dne 18. maja 1874, št. 6549, — za rednih 7 ur na teden.

Namen vseh navedenih zakonov in določil o nagradi za verouk je gotovo ta: poplačati večje delo. Kako kategorijo šol odlikovati z nagrado, se gotovo ni mislilo. Saj se je tudi računalo čisto dosledno: več razredov, več dela, toraj nagrado večjemu delu. V teoriji temu načelu gotovo ni prigovora. Ali djanske razmere pa nam kažejo, da je čestokrat baš na trirazrednicah večje delo, nego na štirirazrednicah. Pride dela ne samo 7 ur, kakor na redni štirirazrednici, ampak 8 do 12 ur na teden. To naredé paralelke in poludnevni pouk, brez katerega ni mogoče izhajati večinoma po trirazrednicah, deloma radi mnogoštevilnosti šolske dece in premalih prostorov, deloma vsled krajevnih in gospodarskih razmer z vporabo polajšav šolske novele iz l. 1883.

Da gorej navedene zakonite določbe dosežejo svoj namen, da se bo torej z nagrado res delo poplačalo, naj bi se vzelo za merilo pri dajanju nagrade ne število razredov, ampak število učnih ur. Poleg gorej omenjenega odloka našega dež. šolskega sveta naj bi opravičevalo nagrado 80 for. 7 rednih tedenskih ur. Toda med te sedme tedenske ure naj bi se štele pa i učne ure v ponavljalni šoli. Saj ravno pouk v ponavljalni šoli je za bolj počasne, trdoglave in neredne učence največe važnosti. Kjerkoli bi toraj katehet imel 7 rednih tedenskih ur, naj bi mu šla nagrada, pa makar bilo na dvorazrednici, ker delo je taisto. Vse daljne ure čez to število naj bi se odškodovale po 10 for. na leto.

Priporočamo našim deželnim poslancem, naj skušajo to vže samo ob sebi zadosti jasno zadevo v sedanjem zasedanju uravnati primerno in pra-

vično, ter nagrado za verouk na podlagi števila rednih poučnih ur določiti zakonitim potom. B.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 2. januarja.

(Deželni šolski svet.) Presvetli cesar je z Najvišjim odlokom z dne 17. decembra imenoval za bodočo šestletno dobo za člane dež. šol. sveta kranjskega in sicer kot zastopnika cerkve gž.: stolnega prošta in vodjo bogoslovnih včd v Ljubljani dr. L. Klofutarja, veroučitelja na tukajšnjem učiteljišču A. Kržiča, kot zastopnika učiteljstva: ravnatelja tukajšnje realke dr. R. Junowicza in nadučitelja v Kranju J. Pezdicha.

(Slovensko gledališče.) Sinoči so predstavljali znano burko s petjem „Čevljar baron“. Dasi predstava v celoti ni bila posebne hvale vredna, vendar je bilo občinstvo s pohvalo jako radodarno. Konec igre so peveci in igralci „spakedrali“. Prav potrudila se je za svojo vlogo gđ. G. Nigrinova. — V petek se bode pela opera „Marta“.

(Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda) je imelo svojo 81. vodstveno sejo dne 21. decembra 1894. Navzočni so bili: Tomo Zupan, (prvomestnik), Ivan Hribar, Anton Koblar, Ivan Murnik, Luka Svetec, (podpredsednik), dr. Josip Vošnjak (blagajnik) in Andrej Zamarij: izmej nadzorništva sta bila prisotna Oroslav Dolencec in Ivan Vrhovnik. Ker je prvomestnik Tomo Zupan službeno zadržan, prišel je uro po pričetku seje, otvoril je sejo podpredsednik Luka Svetec ter dal besedo blagajniku dr. Vošnjaku, koji se je izjavil, da ima družba do današnjega dne 14.564 gld. dohodkov in 14.231 gld. troškov, torej 333 gld. prebitka. Ko se sprejmejo razni sklepi glede Trsta in Velikovca in rešijo došle prošnje o podporah, zaključí prvomestnik sejo. Družba sv. Cirila in Metoda je te dni razposlala vsem slovenskim posojilnicam prošnje, naj bi se ob svojih konecletnih računskih sklepih z darežljivo požrtvovalnostjo spominjale naše velikovške šole. Ker je zidanje velikovške šole za našo narodnost neprecenljive važnosti, priporočamo to zadevo prav prirčno vsem Slovincem, da mislijo na njo ob vsaki priliki.

(Prepovedani misijon v Komnu.) S Krasa se nam piše: Kakor je že „Slovenec“ poročal, je c. kr. okrajno glavarstvo prepovedalo misijon v Komnu, ki bi trajal od 23. grudna do novega leta. Ko sem nekega dne obiskal preč. g. dekana, sem naslednje zvedel: Preč. g. dekan je naznanil c. kr. glavarstvu v Sežano, da bode v Komnu sv. misijon. Nato pošlje visoko c. kr. namestništvo v Trstu inženirja, da pregleda streho farne cerkve sv. Jurija v Komnu. Streha je bila (NB) že od tega 15 let ravno v takem stanu, v kakeršnem je sedaj (po izjavi domačih.) Inženier pregleda lesovje ter odide. Dne 19. t. m. dobi preč. g. dekan od c. kr. okr. glavarstva odlok, v katerem se prepoveduje sv. misijon. V odloku je tudi izražena želja, da se v Komnu okrajša (omeji) božja služba. Dekanstvo v Komnu brž nato poprosi telegrafično, naj bi blagovolilo c. kr. okr. glavarstvo odlok preklicati ali vsaj premeniti. Odgovor se je glasil: »Leider nicht in der Lage, Decret zurückzunehmen!« Drugi dan se preč. g. dekan napoti v Trst, da bi pri visokem c. kr. namestništvu dosegel premembo dotičnega odloka. Nekdo ga je tam celo prašal: »Wozu brauchen Sie eine Mission?« Dogovor z inženirjem in referentom g. Jetmar-jem tudi ni imel povoljnega vspeha. Po kratki seji do pol popoldne ni hotel c. kr. namestnik g. dekana niti sprejeti, ker se je bil že prej po referentu izrazil, kaj in kako misli. Ne more nam reč sprejeti nikake odgovornosti, če bi se pripetila nesreča. — S tem je izgubil preč. g. P. Fr. Doljak D. J. že peti misijon. Ako bi kompetentna oblast hotela dosledno ravnati, morala bi cerkev ali popolnoma zapreti, ali pa sv. misijon dovoliti. Če je nevarnost za sv. misijon, ali ni tudi za navadne službe božje? Ali ni bila cerkev na sv. Božični praznik trikrat z verniki natlačena? — In bila bi štirikrat, ako bi ne imeli oni veliki praznik blagoslova pri M. D. v Oberšljanu — ravno iz pokorščine stavku: »Man suche den Gottesdienst womöglich einzuschränken!« Knezoškofijski ordinarijat je namreč vprašan za svčt, prepustil komn. cerkvenemu predništvu, da sme na vse zadnje celo vse slovesnosti obhajati v podružnicah. — Ali bi morda gg. misijonarja tako zrak pretresla, da bi se lesovje podrlo? Zakaj je le za slučaj

misijona nevarno? Ali ni morda Komencev škoda, če se streha nanje podere ob navadnih praznikih? Sam strokovnjak stavbarski g. Blaško iz Lokavca se je jeseni izrazil, da ni se bati prav bližnje nevarnosti. Tudi poslani inženir je (kakor je omenjeno v odloku) opazil in zagotovil, da ni streha ravno še tako slaba, da bi nastal kak gromovni »Kadderadäus« (»imminente Einsturzgefahr« — v dekretu.) — Še danes sem se nekaj pomudil v cerkvi komenski, a še nič ne poka. Bog daj Komencem pač kmalu ravno iz ust vzeto duhovno hrano — in jim pripelji še enkrat njihovega nekdanjega kapelana — misijonskega vodjo P. Doljaka, katerega posebno Primorci ne morejo pozabiti. xy.

(Novo ljudsko šole) je dež. šol. svet v sporazumu z dež. odborom dovolil na Gori pri Sodrašici.

(Občinske volitve na Koroškem.) Poroča se nam: Dne 29. novembra je bila občinska volitev v Grebinju nad Velikovcem. Liberalni listi so kar poskakovali samega veselja, da se je s hudim pritiskom na volilce za to pot še p srečilo, ohraniti svoje nenaravno gospodarstvo občini. »Mir« objavlja zanimive podatke o ti volitvi in o surovosti nasprotnih nemškutarjev, k so se pokazali prav v nagi nemški »omiki«. Pravi da je prišlo čez 150 volilcev, in volitev je trajala od 9. ure zjutraj do petih zvečer. Kako pa to? Pred tremi leti jih je prišlo samo 19, ki imajo voliti 18 odbornikov in 9 namestnikov. Kriv te udeležbe je bil občinski sklep, po katerem je postala naša šola čisto nemška, čeravno je nemških otrok samo 15%, slovenskih pa čez 85%. Ljudje in učitelji sami so spoznali, da se to pravi prazni slamo mlatiti in da je le na podlagi maternega jezika mogoče, se naučiti pravilne nemščine in in doseči zaželen uspeh. — Čast, slava in zahvala gre kmetom, ki so po dve do tri ure daleč prišli in vstrajali celi dan. Mraz in slabi poti niso jih zadržali. Le tako naprej in zmaga bo naša! In kaj smo dosegli? Nič, bi rekel marsikdo, in vendar veliko. Polovica je naših, druga polovica pa nasprotnikov; seveda so zavedni Slovenci samo trije — Lahko bi zmagali ne samo v drugem, ampak tudi v prvem razredu, ko bi prišla dva našince iz Krčanj — a za pečjo je v tem mrazu pač boljše — naj se učita od svojih faranov. — V št. Jakobu v Rožu je sijajno zmagala slovensko-katoliška stranka. Skoro jednoglasno so izvoljeni samo možje naše stranke. Slava zavednim volilcem. — Istotako zelo ugoden je izid volitev v Klobasnici v Podjurski dolini dne 28. decembra. V prvem razredu prišlo je od 25 volilcev 22; možje slovenske stranke so dobili po 14, nasprotniki le po 7. V drugem razredu prišlo je od 51 volilcev 44, in dobili so možje slovenske stranke po 29 glasov. V tretjem razredu je prišlo od 210 volilcev 77 in dobili so možje naše stranke po 71 do 77 glasov. Volitev je trpela od 9. ure dopoldne do pol 3. ure popoldne. Občinski zastop, ki se je že večkrat tako odločno potegnil za pravice slovenščine, ostane tčaj v slovenskih rokah! Slava! — Na Rudi so zmagali liberalci vsled pritiska graščaka in fužinarja barona Helldorfa in njegovih uradnikov. Ljudstvo je tam zelo revno, kmetje nemajo drv in stelje in morajo vse to od graščine kupiti; kočarji pa imajo v inžin zaslužek ali pa se ga nadejajo, tako je vse odvisno od Helldorfa. — V občini Wernberg pri Beljaku, kjer gospoduje znani renegat Oraš, je ohranila se nemčurska večina občinskega odbora. Osigurjeno je s tem Orašu županstvo zopet na tri leta. — Slabo je šlo za našo stranko v Zabnicah, ki so bile doslej v slovenskih rokah. S pomočjo mnogih pooblastil so zmagali nemškutarji s pomočjo liberalnih Trbižanov.

(Nesreča.) Župnik v Doboveu, č. gosp. Alojzij Jerše se je na potu proti domu ponesrečil, ter si zlomil nogo.

(Iz Trebnja.) Za šestletno dobo so bili v krajni šolski sv t v Trebnjem naslednji gg. izvoljeni: Jan. Nagode, administrator v Trebnjem, predsednikom, Anton Strajnar, posestnik in občinski svetovalec, namestnikom in odborniki: Franc Zupančič, posestnik in občinski svetovalec, Alojzij Jerše, nadučitelj in šolski vodja, Janez Bukovec, posestnik in župan v Merzli Luži.

(Umrla je v Komnu) po dolgi in mučni bolezni preblaga gospa, krščanska mati, mati ubogih, Marija Gaspari. Bolehala je pokojna dolgo časa za rakom, 30. decembra pa je Bogu dopadlo k sebi poklicati. Se pol ure pred smrtjo se je za

vedala — in potem med velikim trpljenjem zaspala v Gospodu. Bodi jej lahka zemljica! Zapuščenega soproga in zapuščene otroke naj tolaži Kristus — ki je vstajenje in življenje.

(Novice iz Amerike.) Poroča se nam iz Pittsburga Pa., 5. decembra 1894. — Včeraj praznovali smo sv. Barbaro. To svetnico posebno časté delavci po jamah. Znano je svetu, da zlasti po državi Pensilvaniji leže ogromni skladi premoga. Premog, med delavci „črni dijamant“ imenovan, spravlja na tisoče in tisoče žuljavih rok na beli dan. Mej temi trpini je tudi veliko krepkih kranjskih junakov. Slovenec to ti je prva moč za vzdigniti, kopati, nakladati, ali pa tudi riniti vozni železni koš. Primaruba za taka dela se ne ustraši nobenega Brdavsca! A Slovenec ne zida samo na telesne svoje kreposti; kaj še, on pred vsem išče in prosi pomoči od zgoraj dobro vedoč, da vse dobro nam pride od Boga, in da prazno je delo brez sreče iz nebes. — Držeč se tega katoliškega načela i naši premogokopi so si izbrali sveto Barbaro kot svojo pokroviteljico. Ti patroni na čast so sklenili postaviti v pokrajinah ameriškanskih sveti šotor. — Včeraj, 4. decembra, je bil blagoslovljen vogelni kamen bodoči slovenski cerkvi. Prostor ta, oddaljen je kake štiri ure od Pittsburga. Bilo je mnogo opovir, zlasti od angleške bližnje fare v Bridgeville-u, a neustrašeni Kranjci so zmagali. V sredi med premogovimi griči bo v kratkem stala nova slovenska cerkev. Prostor je 200 čevljev širok, 435 pa dolg. Cerkev se prav sedaj dela. Dolga bo 90 čevljev, široka 44 in stolp 90 visok. Ako bode vreme količkaj ugodno, stalo bo svetišče ob novem letu pod streho. V imenu mil. škofa je blagoslovil vogelni kamen č. g. Jakob Wirtz iz Carnegije; asistiral sta pa č. gg. Frančišek Makovski, župnik poljske cerkve in Jožef Zalokar, kateri je na dotičnem mestu daroval tudi sv. mašo in imel kratek nagovor, primeren slavnosti. (Am. Slovenec.)

Društva.

(Slav. katol. delavsko društvo.) Podporni udje so pristopili č. gg.: mil. stolni prost dr. L. Klofutar (10 gld.), prof. Janez Gnjezda (2 gld.), svetnik Ljud. Ravnika. Fr. Avsec, kapelan v Trebnjem.

(Bralno društvo v Žireh) je imelo svoj redni občni zbor 30. decembra v prostorih Val. Oblaka. Po poročilu blagajnika je društvo prav v povoljnem stanju. Na to se je vršila volitev v novi odbor, izvoljeni so sledeči gg.: Predstedenik Ivan Peternel, podpredsednik Jer. Peternel, blagajnik Iv. Selak, tajnik Gregor Demšar. Odborniki: P. Križaj, A. Solleti in Franc Peternel.

Telegrami.

Novoletna voščila v Budimpešti.

Budimpešta, 1. januarja. Klub k nobeni stranki pripadajočih poslancev je častital Szaparyju želeč, da se zjedini vse stranke, ki stoje na podlagi nagodbe 1867. leta.

Budimpešta, 2. januarja. Odgovarja joč na novoletno vošilo Horanszkega v imenu narodne stranke, je naglašal grof Apponyi, da bode narodna stranka spolnovala vedno svojo dolžnost do krone in domovine. V rešitvi sedanje krize bode igrala važno vlogo, ker je tako nesebična in solidarna, kakor nobena druga. Apponyi želi, da kralj najde pot do prave rešitve, ki bode pomirila duhove, utrdila prestol in povzdignila veljavo in moč ogeskega naroda.

Budimpešta, 2. januarja. Odgovarja joč na voščilo nezavisne stranke je Juszth priporočal stranki, da naj le vkupje drži in ohranjuje teženje po nezavisnosti Ogerske ter je prepustil naslednikom.

Budimpešta, 2. januarja. Vsa liberalna stranka je včeraj čestitala predsedniku zbornice Banffyju. Poslanec Vlasita je v svojem govoru proslavljal posebno sedanjo vlado, nazivljajoč jo vlado velikih talentov, ki je v dveh letih dovršila delo več stoletij in naglašal, da je Banffy lahko ponosen na to, da je ob takem času bil predsednik zbornici, ko so se sklenile reforme, ki bodo svetile v bodoče tisočletje. Banffy se je za voščilo zahvalil, naglašujoč zopet zasluge liberalne stranke.

Vojska mej Kitajci in Japonci.

Fuzan, 1. januarja. Korejski vstajniki so v Kaninanu osnovali novo kraljestvo in imenovali nekega člana rodbine Nieng kraljem.

Hieroshima, 2. januarja. Dne 19. decembra je bil hud boj. Palo je 300 Kitajcev in 420 Japoncev. Japonci so zaseli Heng-Čeng.

Praga, 2. januarja. Pri mnogih delavcih v Pragi, Smihovu in Vinohradih je bilo hišno preiskovanje. Policija je izvedela, da se nahajata dve anarhistični društvi. Zaprli so vodja delavcev Haberja in šest delavcev.

Budimpešta, 2. januarja. Srbsko patrijarhatsko cerkev v Karlovcih so včeraj oropali. Tatove so zaprli in uropane stvari zopet našli.

Sredec, 2. januarja. Sebranje se je zaključilo.

Rim, 2. januarja. General Baratieri je prišel po došlih poročilih dne 30. decembra v Aduo, ne da bi se bil sovražnik kaj ustavljal. Duhovščina mu je šla naproti. Prebivalstvo je njegov prihod z veseljem pozdravilo.

Kovertes firmo

Katoliška Tiskarna

po nižje ceni.

C. k. avstrijske

drž. železnice.

S 1. decembrom t. l.

predružači se vozni red gledé Dolenjskih lokalnih železnic sledeče:

Proga: Ljubljana - Rudolfovo - Straža.

M. 2251	M. 2253	M. 2255					M. 2257	M. 2254	M. 2256		
1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.					1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.		
610	1255	720	iz	Ljubljano	v		819	232	925		
707	154	817	v	Grosuplje	(iz		722	133	829		
727	208	835	iz)		(v		655	119	805		
942	518	1039	v	Rudolfovo	iz		449	1015	530		
M. 2452	M. 2454	M. 2464	M. 2466					M. 2465	M. 2463	M. 2453	M. 2455
2. 3.	2. 3.	2. 3.	2. 3.					2. 3.	2. 3.	2. 3.	2. 3.
1007	545	850	430	iz	Rudolfovega	v		640	1100	947	524
1026	604	910	450	v	Stražo	iz		620	1040	928	505

Proga: Grosuplje - Kočevje.

M. 2351	M. 2353	M. 2355		M. 2352	M. 2354	M. 2356
1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.		1. 2. 3.	1. 2. 3.	1. 2. 3.
715	200	825	iz Grosuplje v	714	125	822
920	405	1030	v Kočevje iz	510	1120	618

Podrobni vozni red uvideti je iz II. lista voznega črteža z dne 1. oktobra 1894 in iz dnem 1. decembra t. l. veljavnega nemško-slovenskega voznega črteža.

V Beljaku, meseca novembra 1894.

C. k. železniško-prometno-ravnateljstvo.

Primerno družinsko ali prijateljsko božično ali novoletno darilo je

mej dobrimi stvarmi najboljša:

kemično čisti higijenični

Kranjski liker

iz planinskih zelišč

J. Klauer-ja,

trgovca „pri voglu“ v Ljubljani, Pred škofijo.

Isti, specialiteta prve vrste,

je nedosežen glede dobrote in vpliva blagodejno na prebavne organe ter oživljuje. Ne smelo bi ga pogrešati nobeno gospodinjstvo.

Dobiva se pri izdelovalcu **J. Klauer-ju**, trgovcu „pri voglu“, v vseh boljših specerijskih in trgovinah z jestvinami (delikatesami), kakor tudi v kavarnah.

616 25—15

Menjalnica bančnega zavoda

Schelhammer & Schattera

Wien,

I. Bezirk,

Kärntnerstrasse

Nr. 20, I. Stock.

Najbolje priporočena
za preskrbljenje vseh
v **kurznem listu**
zaznamovanih
menic in vrednostij

ČEBELNO-VOŠČENE SVEČE

prodaja in razpošilja **PAVEL SEEMANN** v Ljubljani.

Dobiva se najceneje v podpisani lekarni, ako se naroča
po pošti.

Ubald pl. Trnkóczy

lekar zraven rotovža v Ljubljani
priporoča:

Kurjeočesno tinkturo.

Bolečine pomirljivo
sredstvo pri kurjih
očesih in pri trdi koži
na nogi. Ima to pred-
nost, da se s to tinkturo
kar s ščetko pomaže
bolni del na nogi. — Stekleničica z rabilnim navodom
in ščetko velja 40 kr., tucat 3 gld. 50 kr.

Cvet zoper trganje (Gichtgeist) lajša in preganja
bolečine v križu, nogah in rokah. — Steklenica 50 kr.,
6 steklenic 2 gld. 25 kr.

Marijaeelske kapljice za želodec. — Stekle-
nica 20 kr., 6 steklenic 1 gld., 3 tucati 4 gld. 80 kr.

Planinski zeliščni ali prsni sirop za odra-
ščene in otroke; raztvorja sliz in lajša bolečine. n.
pr. pri kašlju. — Steklenica 56 kr., 6 steklenic
2 gld. 50 kr.

Odvajalne ali čistilne kroglice čistijo že-
lodec pri zabasanju in skaženi želodec. — Škatulja
21 kr., 1 zavojček s 6 škatuljami velja 1 gld. 5 kr.

V zalogi so vsi **medicinski-farmaceutični pre-**
parati, posebnosti itd., dijetetična sredstva,
homeopatična zdravila, medicinska mila,
dišave itd. itd.

katero razpošiljajo v vse kraje sveta
lekarniške tvrdke:

Ubald pl. Trnkóczy zraven rotovža v Ljubljani,
Kranjsko. **Viktor pl. Trnkóczy** na Dunaju,
Margarethen. **Dr. Oton pl. Trnkóczy** na Du-
naju, Landstrasse. **Julij pl. Trnkóczy** na Dunaju,
Josefstadt. **Vendelin pl. Trnkóczy** v Gradcu,
Stajersko. 292 34

Poštne pošiljave obratno.

**C. kr. priv. vzajemno zavarovalna družba proti požaru
v Gradcu.**

Razglas.

**Ravnateljstvo c. kr. priv. vzajemno zavarovalne
družbe proti požaru v Gradcu** najuljudneje naznanja svojim p. n.
družabnikom, da se

**plačevanje društvenine za leto 1895
prične s 1. januarjem 1895. l.**

ter se vsprejema vsaki čas ali pri **društveni blagajnici v lastni
hiši št. 18 in 20 Sackstrasse v Gradcu**, ali pa pri **zastop-**
ništvih v Celovci in v Ljubljani *) in pri **okrajnih komi-**
sarjih.

Gradec, meseca decembra 1894.

Ravnateljstvo

**c. kr. priv. vzajemno zavarovalne družbe
proti požaru v Gradcu.**

*) Pisarna zastopništva v Ljubljani je v društveni hiši na Marije Terezije cesti št. 2,
prilčno tik veže.

(Ponatisi se ne plačujejo.)

652 1—1

Pri zlatem drž.
jabolku.

J. Pserhofer

Zum goldenen
Reichsapfel.

lekarnar na Dunaju, I., Singerstrasse 15.

Kri čistilne kroglice, poprej **univerzalne kroglice** imenovane, so
staroznana zdravilno sredstvo. — Ze mnogo desetletij so te kroglice splošno razširjene,
mnogi zdravniki jih zapisujejo, in malo je rodbin, v katerih ni male zaloge tega izvrst-
nega domačega zdravila. — Od teh kroglic velja: **1 škatljica s 15 kroglicami**
21 kr., 1 zavoj s 6 škatljicami 1 gld. 5 kr., pri nefrankovani pošiljavi po po-
vzeti **1 gld. 10 kr.** — Če se naprej pošlje denar, velja s poštne prosto pošiljati:
1 zavoj kroglic 1 gld. 25 kr., 2 zavoja 2 gld. 30 kr., 3 zavoji 3 gld. 35 kr., 4 zavoji
4 gld. 40 kr., 5 zavojev 5 gld. 20 kr., 10 zavojev 9 gld. 20 kr. (Manj nego jeden zavoj
se ne more odposlati.) — **Prosi se, da se zahtevajo izrecno J. Pserhoferja**
kri čistilne kroglice in gleda na to, da ima vsaka škatljica na pokrovu na
navodilu za rabo stoječi imenski pečat **J. Pserhofer** in sicer v **rdeči** barvi.

Balzam za ozebljine J. Pserhoferja, 1 lonček 40 kr., s franko pošilja-
tvi 65 kr. — **Trpotčev sok** proti kataru, hripavosti, krčevitemu kašlju itd., 1 sie l.
50 kr. — **Ameriška maža za protin**, 1 lonček 1 gld. 20 kr. — **Prašek proti**
potenju nog, škatljica 50 kr., s frankovao pošiljati 75 kr. — **Balzam za**
gušo, 1 flakon 40 kr., s franko pošiljati 65 kr. — **Zdravilna esenca (Praške**
kapljice), proti sprijenemu želodecu, slabej prebavljivosti itd., 1 stekl. 22 kr. —
Angleški čudezni balzam, 1 steklenica 50 kr. — **Fijakarski prašek**, proti
kašlju itd., 1 škatlja 35 kr., s frankovano pošiljati 60 kr. — **Tannochinin-**
pomada J. Pserhoferja, najboljšo sredstvo za pospeševanje las, 1 škatljica 2 gld.
Univerzalni obliž prof. Steudel-a, sredstvo primerno ranam, oteklina itd.,
1 lonček 50 kr., s frankovano pošiljati 75 kr. — **Univerzalna čistilna sol**
A. W. Bulrich-a, domače zdravilo proti posledicam slabega prebavljanja, 1 pak.
1 gld. 646 (12—1)

Razen tukaj omenjenih izdelkov ima še vse v avstrijskih časopisih naznanjene
tu- in inozemske farmacevtske specialitete in se vsi predmeti, ki bi jih ne bilo v
zalogi, na zahtevanje točno in po ceni preskrbe.

Pošiljave po pošti izvrše se najhitreje proti predpošiljavi zneska, večje
pa tudi proti povzetju. — Če se denar naprej pošlje (najbolje po poštni
nakaznici), je poština dosti nižja, nego pri pošiljavi s povzetjem.

Duhovnika-penzionista

kateri bi se nastanil v Višnjigori in
prevzel vsakdanjo duhovno opravi-
vilo v mestni cerkvi sv. Ane, **želi**
si ondotno županstvo pridobiti.

— Dohodki: —

1. lepo, prostorno, na novo urejeno žup-
nišče, 10 korakov od cerkve, z vrtom.
2. vsakdanje mašne intencije.
3. letna plača v gotovini po dogovoru.

Natančneje pismeno ali ustno.

Mestno županstvo v Višnjigori.

Župan: Gilly.

670 (2—1)

Dunajska borza.

Dne 1. januarja.

Skupni državni dolg v notah	100 gld. 15 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 „ 20 „
Avstrijska zlata renta 4%	124 „ 25 „
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	99 „ 70 „
Ogerska zlata renta 4%	123 „ 65 „
Ogerska krona renta 4%, 200 kron	98 „ 35 „
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gld.	10 „ 41 „
Kreditne delnice, 160 gld.	4 „ 01 „
London vista	124 „ 10 „
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	60 „ 85 „
20 mark	12 „ 17 „
20 frankov (napoleonor)	9 „ 85 „
Italijanski bankovci	46 „ 30 „
C. kr. cekini	5 „ 82 „

Dne 31. decembra.

4% državne srečke l. 1854, 250 gld.	150 gld. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gld.	162 „ 25 „
Državne srečke l. 1864, 100 gld.	196 „ 50 „
4% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	98 „ — „
Tisine srečke 4%, 100 gld.	143 „ 25 „
Dunavske vravnave srečke 5%	131 „ — „
Dunavsko vranavno posojilo l. 1878	107 „ — „
Posojilo goriškega mesta	111 „ 25 „
4% kranjsko deželno posojilo	67 „ — „
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	98 „ 70 „
Prioritetne obveznice državne železnice	223 „ — „
„ „ južne železnice 3%	166 „ — „
„ „ južne železnice 5%	130 „ 50 „
„ „ dolenskih železnice 4%	98 „ 50 „

Kreditne srečke, 100 gld.	202 gld. — kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gld.	148 „ — „
Avstrijskega rubežega križa srečke, 10 gld.	18 „ 20 „
Rudolfove srečke, 10 gld.	23 „ 50 „
Salmove srečke, 40 gld.	70 „ 70 „
St. Genois srečke, 40 gld.	72 „ 50 „
Waldsteinove srečke, 20 gld.	52 „ — „
Ljubljanske srečke	26 „ 50 „
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gld.	179 „ 25 „
Akcije Ferdinandove sev. železn., 1000 gl. st. v.	3480 „ — „
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gld.	536 „ — „
Akcije južne železnice, 200 gld. sr.	106 „ — „
Dunajskih lokal. železnice delniška družba	89 „ — „
Montanska družba avstr. plan.	104 „ 10 „
Trboveljska premogarska družba, 70 gld.	174 „ — „
Papirnih rubljev 100	132 „ 87 1/2 „

Nakup in prodaja

vsakovrstnih **državnih papirjev, srečk, denarjev** itd.
Zavarovanje za zgube pri **žrebanjih**, pri izžrebanju
najmanjšega dobitka.
Kulantna izvršitev **naročil na borzi.**

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
Wollzeile št. 10 Dunaj, Mariahilferstrasse 74 B.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvareh,
potem o kursnih vrednostih vseh **spekulacijskih vrednostnih**
papirjev in vestni svati za dosego kolikor je mogoče visocega
obrestovanja pri popolni varnosti
naloženih glavnice.